

Redactat de **NICU STEJEREL.**

Redacția **ARAD**, Mikes Kelemen utca 8/10.

Toate manuscrisurile să se trimită la adresa aceasta.

Cucu despre frumusețea limbilor.

(Urm. are.)

Căldurile mai scăzuseră, că mă rog era luna lui «Pârjol» (August), și dacă luna lui Iuliu are drept la numirea de «Cuptor», atunci mai ales August are drept a fi botezat cu numele de «Pârjol».

Dar nu pentru aceea au scăzut căldurile pentru că eram în luna lui Pârjol, ci fiind că trenul o lua la dealuri, prin păduri umbroase.

Sate mai mici și mai mari, respirate, ca făina orbului pe coline, dau ochilor înholbați o panoramă.

Poțocul meu se întinsese pe o laviță și horcănia de credeai că mîna grăsunii la pășune.

Pela stațiuni o mulțime de fetițe drăgălașe îmbiau călătorilor apă de izvor răcoritoare și poame gustoase.

La Rogoz stă trenul mai mulțisor. Aici ne-am dat jos, ca să ne mai întindem labele, și poțocul să își netezească barba. Apoi am mai cumpărat pere dela o fetiță românească, frumusecică și drăguță, deși fugiau ochii după ea. Avea ochi negri pătrunzători.

Se supăra rău, când o agrătau în limbi streine.

Fetița asta drăguță purta un costum crișănesc, și colea la chip și formă, deși era mai mare dragul s'o privești.

N'ar schimba ea drăguțul ei costum național, făcut de mănufete ei, nici cu cele 300 rachii

și fuste a-le vice-reginei din China: nevasta lui Li-Hung-Cing-Ciang-Ciong-Ciung-Lung-Pung-tr-ue-Trouc, împodobite cu 500 galbeni; nici cu hainele de mireasă a moștenitorului de tron din Japonia.

Dar trenul înțără. Noi pe'ntrecute la vagoane. De sus mai aruncăm câte o privire la frumoasa cu perele și apoi-haid!

Dela Holod, în partea dreaptă se întinde o frumoasă câmpie «Cheșa» cu sate mărunte și dese, și cu un turn turcesc de pe la anii 1500.

Pe când ajungeam la Șoim era de cătră țesară.

Soarele, obosit și el de zorul zilei își mai aruncă obosit razele sale aurii întinse de după spatele unui nor alb, ce se vedea peste turnul bisericeții din Șoim.

Blânda lună se ivește și ea la răsărit și se urcă — ajutată de bietii moți — pe boita cerului ca o regiună stăpânitoare, strălucind și ogîndindu-se în apa verzuie a Crișului încunguiurat de salcâmi stufoși.

Fermecați de acest făimos și măreț amurg ne trezim — adevă se trezește adurmitul meu de poțoc — că suntem ajunși la — Beiuș!

Lume multă se dă jos și o ia spre oraș. Urcăm și noi într'o birjă și dăm înainte. Eram găzduiți la rudeni.

O familie română, ca a lui nenea Ilarie Crișan, rar se mai găsește.

Nenea Ilarie e meșter argășitor. Mare meșter și ține multe calfe.

Vorba vine: «Calfe bune, cost bun, așa măiestore».

La el am stat o săptămână.

Gazdă bun, cost și mai bun, de lucru nimic.... Cum nu-i stai?...

Mai ales că poțocul meu se momise la grăunțe, iar eu la raci de pe vale.

După ce am isprăvit cu cercetările prin Braș, am luat-o pe sate.

În B. Lazuri, nori grei se grămădeau tot mai mult de asupra hotarului, și abia ajunși acasă la unul dintre cei mai bavi notari de român ce am avut noi vre-odată.... (Dumnezeu să-l ierte pe fericitul Teodor Oancea!) s'a descărcat o tempestată groaznică cu vi-foz, grindină și rupere de nori.

Ferbea văzduhul ca un iad! Bubuiiau norii ca tunurile la Plevna!....

Năvălea apa dela deal ca turbată și ducea cu sine tot ce-i stătea în cale: garduri întregi, stâlpi, porți, ușe, tot felul de unelte economice, până și stoguri de grâu porșorei de fân, etc.....

Grindina, pe la satul vecin, Negru, spărsese până și acoperișul de pe case; peste dorumbiște credeau că au dat năvălirile barbare.

«Tempestată a trecut,

Vremea este lină,

Dar bietul meu de poțoc

Ne'ncoțat suspină».

Așa erau și bieții locuitori de pe acolo: tremurau și suspinau!

Eu aveam teamă, că apa va duce și pe bietul meu poțoc, dar el a scăpat ca prin minune: într'o gaură (pivniță) cu vin!

Mâne-zi, iarăși vreme frumoasă, de drag s'o bagi în sân, despărțindu-ne de bunul prieten Oancea, am luat-o spre «Stâna de Vale!».

Admirabil loc de cură climatică.

Călătoria până acolo e obositoare, că ai să mergi 4—5 ciasuri, dar e foarte plăcută și recreatoare, că te duce calea tot prin păduri seculare de fagi și brazi în mărime uriașă.

Trecând astfel muntele Bihorul, te cobori spre măreata «Stână de vale».

Aici apoi se inspire aier de munte și să bei apă din «Isvorul minunilor».

De-asupra «Stânci de vale» sunt înșirate pe coastele munților stânele ciobanilor cu caș, lapte, zăr.... Să tot mănânci și să bei — dacă ai parale!

Am fost, am văzut și am venit!

Ce să faci, dacă ministrul de finanțe a dat faliment!

— «Bogăț și bine» — cum zic bihoreniți că noi mânezi ne trezirăm iarăși la Beiuș.

Iar dela Beiuș spre Oradea și Arad către casă.

Și acum să vă spun povestea cu «frumșetea limbilor».

Pe drum ni-s'au asociat și niște unguri. Insa de cei buni patrioți, cari vorbeau des-ful de bine și românește.

Sau început anecdotele.

A venit apoi vorba despre «frumșetea limbilor». — Ungurul nostru — și a lui Mangra — ținea sus și tare: că nici o limbă din lume nu-i așa frumoasă și sonoră (zeng-zeteș) ca a lor.

Vorba românului: «Tot țiganu-și laudă ca-lul!».

«Și cioara zice: că pui frumoși ca ea, nu are nici o pasere din lume!».

— «Sunt și alte limbi frum-pase, zice el, dar nu ca a noastră!».

Văzînd eu că ungurul nu se înmoaie, i-am pus următoarele întrebări:

— Să'mi spui d-ta, cum să zice ungurește secretar?

EI: «Titkár».

Eu: Așa-i ziceți acum, dar cum i ați zis mai de demult.

EI: «Titoknok».

Eu: Și acum, dacă-l vom pune în plural va fi: titok-nok-ok.

Dacă secretarul are nevastă, aceea va fi: ti-tok-nok-né. În plural: ti-tok-nok-nék. De-clinat în dativ va fi: ti-tok-nok-nék-nak. Apoi, zău, să mai zică cineva, că nu e sonoră «zeng-zeteșă» limba care are nevoie de atâtea: «tok, nok, nék, nak, nek». Ce sufixe dragălașe, la fel. Alt exemplu: cum vei zice ungurește: cinci greci, cinci turci au dejunat de cinci ori cinci dovleci (bostani) verzi?...

EI: Öt görög, öt török, ötször öt zöld-tököt fröstökölödöttök!

Prea bine. De tot «zengzeteșă».

Alt exemplu:

Eu: Cum ziceți voi în general, cătră căl-tuni?

EI: Lábbeli.

Eu: Dar cătră ce e prin casă?

EI: Házbeli.

Eu: Dar cătră lucruri scripturistice?

EI: Irásbeli dolgok.

Eu: Atunci de bună seamă și cătră acele, din cari voi beți bere, veți zice: ser-be-ji!.....

Pe când să-i înșir și alte exemple, a suierat trenul de Arad, și a trebuit să ne despăr-țim, lăsându-i să se mândrească și pentru mai departe cu frumșetea limbii lor atât de so-nore!

Hora țărănilor.

Așa-i mândra mea la față,
Ca roua pe iarbă creată;
Așa-i mândra mea la gene,
Ca roua la Sinziene;
Așa-i mândra mea la buze,
Ca roua pe cucuruzel!

Frunză verde lemn crengat,
Fi-ți-ar mândră cu păcat,
Că tare n'ai farmecat,
C'un sărut ne mai titaf.

Bătămi-te mândră bălă;
Bătămi-te viuțuțe

Ca pe mine gându-rite!..
Și te-ajungă mândră — ajungă;
Ajungă-te dozul meu
Chiar la prinișorul tău;
Să nu poți mândro prânzi,
Plu' la mine nu-i gîndi!

Frunză verde rozmarin
De cu seară am să vin

Dar viu mîndro mai de vreme,
Că-s departe și m'oi teme,
C'am dușmani prea mulți în sat
Și d.umul mi măsurat.
Ii cunosc eu foarte bine,
Că duc minie pe mine.
Las' să duci, poarte-o 'n pace,
Că eu tot iubesc ce-mi place.
Poarte ei cît vor mai vrea:
Eu tot în de mîndra mea!
Poarte ei măcar un an,
Eu de ei habar nu am!

Pe mîndra ce-o am acuma,
N'aș da-o pe toată lumea,
Că eu lumea n'am ce face,
Dar eu mîndra fac ce-mi place!

Frunză verde de piper,
Mulle stele sunt pe cer,
Și mai mari și mai mărunte,
Și mai mici și mai totunde,
Dar ea luna
Nu-i uici una
De frumoasă

Luminoasă
Și ca mîndra drăgostoasă.
STEFAN COTREANT, june în Răcășdia.

Frunză verde, verde iești,
Am o mîndră 'n Herendești,
Nu-i nici naltă, nici nu-i groasă,
Nici la față așa frumoasă;
Nici bogată ca alfa,
Da-i tocmai de sama nea!

E cam bălă, cam negruță
Și-mi place cînd e descultă,
Cu poalele sufocate,
Cu cătrînja în' o parșe,
Cînd o văz înima-mi aide!

Cine n'are nici un dor,
Trăește 'n lume ușor,
Că n'are de povestit
Nici trăiește năcăjit.
Dar eu dacă mă doresc
Cu mîndra să mă 'nîlhesc:
Tare mult mă năcăjesc,
Cînd o caut și n'o gălesc!

Mîndru'ă cu părul creț
Te cunosc sara pe mers,
Pe mersul picioarelor,
Pe pu' terea poalelor;
Că te porți tare 'nfoiată
Cu cătrîn'a sufucată,
Cu cămașă ta cea nouă,
De mi lupi înina în două!

După mîndra mă prăpăd,
Cînd pe la Lugoj o văd.
Mîndră, codru 'mbătrînește,
Do'ul tău nu prăpădește.
Pagubă mîndră de tine,
Că nu ești mai ligă minei.
Pagubă de Dumnezeu,
Că nu șezi pe stîdul meu.

Fămă Doamne, fămă crin
La mîndru'a mea pe sîn;
Fămă Doamne-o vrăbioșă
La mîndru'a mea în casuși:
S'o văd eu și zi și noapte,
Totdeauna pî' la moarte.

NOVAC DAMASCHIN, june în Herendești.

Nu crede mîndruță bine,
Că ce-i astăzi n'o fi mine.
Azi ești pup de măzărică,
Minc floare de urzică;

Azi ești pup de trandafir,
Minc spic uscat de știr,
Azi ești trandafir rotat,
Minc țarbă lingă gard.

Cine n'are draguț drag,
Pînă-î lumea-i toț befeag.
Mă știu eu chiar de pe mină:
Pînă-î lumea nu mi-e bine!

Cîtu-î lumea și țara
Nu-î draguță ca ș'a mea,
Nici în față, nici în dos,
Nici la sărutaț frumos!

Pîpirig de pe părău,
La drace bărbatul meu,
Să mă scăp d'un nățărau;
Vino drace de-l omori,
Că mă bate de cuptor
Și n'am de el nici un spor.

Dulce-î gura la mîndra,
Ca și vara perseca;
Dulce-î gura la lelița
Ca și vara libinița;
Dulce-î gura mîndrii mele,
Ca și fagurul de miere!

Frunză verde de pe baltă,
Dragă-mi nevasta 'nalti,
Că-mi dă gură peste poartă;
Dar care-i mai mitutea
Se trudea și n'ajungea:
Rupse gardul d-la șură,
Și se fură de-mi dă gură!

M. C. PUȘCA, june în Zăguzenț.

Frunză verde bob și linte
Mîndro tu ești prea cuminte
Odată m'ai înșeluit
Cînd la tine am venit
Tu cătră mine ai spus:
Că bărbatu tău s'o dus
Și el o fost în sobiță
Cînd te-am tucat în guriță
Și atunci ei s'o uitat
Și în mîna o luat
Un par mare spintecat
Și pe mine m'o luat
Peste șele a mă lovi
Pe mîndra o chinui
A legat'o de un măr
Și din cap îi smulgea păr

Și a legat-o de doi pruni
 Și cu pară peste mini
 O bătea și o scūpa
 Și din gură ia zbera
 Măi bărbate nū mă bate
 Că tu îți faci nūmai păcate
 Atunci eu așa i-am zis:
 Cătră ia așa am spus:
 Tine dracu tine dragută
 Proastă ai fost că o vacută
 Că umbli iarna desculță
 Și vară fără cîrpută.
 Frunză verde de sub pruni
 Se însurără doi jūni
 Și ș'au lūat mūieri plăcute
 Nūmai dracu căs cam slute
 Că-s cū nasu că o piatră
 Și cū gura spintecată
 Frunză verde iedera
 Cîntă cucu Vinerea
 De jalea lu mîndruța
 Ș'asa cu cîntă de cu jale
 Frunză iarba toată pier
 Cînd vede umblind pe cale
 Un jūne și o fată mare
 Junele așa zicea
 Și cătră fată grăia
 Noi mergem colo sub nuc
 Să dormim la umbră deasă
 Dragostea din noi să iasă
 Că de mult noi ne dorim
 Amîndoi să ne întîlnim
 Dar acu ni-am întîlnit
 Hai să mergem la iubit
 La iubit în grădiniță
 Unde îți dădeam guriță
 Frunză verde de smochini
 Vai și amar cînd ți pe lini
 Cînd umbli prin țări străini
 Cînd ți inima tot rea
 Nu-ți vine în cap dragostea
 Frunză verde de trifoi
 Drag îmi e în sat la noi
 Că-s mîndre cu buze moi
 Cînd vrei ale săruta
 Îți vine să-i muști gura
 Că-i cu buza roșie
 Și la ochi cam negrișe
 Frunză verde de săleută
 Eia cînd n'ai nică o dragută

Cu ia să-ți mai petreci
 Vara cînd mergi pe livezi
 Cînd vinu o crește mare
 Hai mîndruța la culcare
 Vara cînd îi la plivit
 Multe fete-s de iubit
 Dar este și nevăstuță
 Nūmai dracu că-s prostuță
 Că ele că au bărbatu
 Cînd te prinde-ți sparge capu.

Culese de George Calicoale din Belinți, Bănaț.

Pe ulița casei mele
 Busuioc și viorele
 Dar cine li-o sămănat?
 Din clopul bade-o picat.
 Unde o picat câte un fir
 Să răsără trandafir.
 Unde o picat cite un bob
 Să răsără busuioc.

Mulți îmi strigă mie'n sat
 Ca să fiu talpă la iad,
 Dar de ce talpă să fiu?
 Că n'am omorît de viu
 'Am iubit ce mi-o plăcut
 Alte rele n'am făcut!

Lelișoară dela vamă
 Faie un pui și ne fă zamă
 Că, cînd vei veni la noi
 Pentru unu ți-oi da doi
 Și de vei trece p'aici
 Pentru unul voi da cinci.

Pe marginea de obor
 Merg badea cu mult dor
 Cu mînile sămănînd
 Și din gură cuvîntiad,
 Să te faci griule nalt
 Să stai drept la secerat
 Ca mândra la sărutat.

Aoleo mîndro de departe
 Prindemaș cu tine frate!
 Dar să pot cum te-ai mai bate
 Dar mis mînile legate
 Cu'n fir de mătăsă neagră
 Nu te pot bate de triabă.

Soro surioara mea
 Ai mîncat din viața mea,
 Otravă ai pus în vin
 Pentru 'n cine de străin,
 Otrăvești omul de viu.

Că tu porți otravă 'n piept
Otrăvești și omul drept,
Și apoi când te-i mânia
Și cu mine-i face așa.

Lasă lelea pe uliță,
Fata ca o păuniță,
Ia-mă bade, ia-mă dragă
Că cu nime nu-mi fac treabă
Eu lele nu te-oi lua
Căci mă tem de dumniata,
Căci tu porți otravă-n brâu
Otrăvește omul de viu.

Crește grija, crește, crește!
Ca și frunza te sporește,
Inima ne 'ntinereste
Fără fața o încrețește,
Perii capului albește!

Lungu-i drumu la Rodna
Ce l-o făcut hădița,
Pân la lelea Maria.
Până calea a făcut
Trei părechi de cismă a rupt,
Și-o pereche de papuci
A stricat umblând pe aici!

Lele lelișoara mea
Asta crede-o că-i așa
Nu te spăla cu săpușă
Că nu poți umbla de somu.

Măru-ți roșu pădureț
Badeo slugă și măreț,
Boi, carul, nu-s ai lui
Numai pleasna sbiciului.

Mândra mea din Măgura
Sema îmi face cu mâna
Că mergio-i pe seară ori ba?
Dar și eu îi fac cu capu
Să mai mergă și la dracu,
Și mândra s-o supărat
Și de atuncia mo lăsat,
Mo lăsat că am lăsat,
De aceia s'o supărat.

Nevasta cu bărbat mic
Nu lucră ziua nimic
Fără șade pe cel prag
Cu așa băgăță-n ac
Și se uită peste gard
Să vadă pe cine-i drag.

„Coliba“ lui Nicu Stejărel și palatul „Tribunei“.

»Nicu Stejărel« e un spirit, un ducă plin de viață națională, pururea tînăr și vesel. Dar acest spirit eșit din popor sărac, e nevoit să stea cu locuința într-o »colibă« tot săracă, care acum mai începe a se și învechi, ca toate cele din lume, (afară de spirite) și ar avea nevoie de nescăi propteli, ca să nu se dărîmă.

Cînd, înainte cu 14 ani și-a luat ființă, aici în Arad, »Tribuna Poporului« (Tribuna de azi) într-o colibă cu chirie, în mijlocul unei sărăcii cu pînteni, făcuse Nicu Stejărel (azi alungat dela Tribuna) a muncit, alături de fiertatul Ioan Rusu Șirianu, aproape opt ani, — mai de tot gratuit.

»Tribuna Poporului« începînd de la No. 1 — de probă — apărut în Orăștie și cei următori ani de an poartă în coloanele lor articole, nuvele, și poezii populare cu iscălitura lui Nicu Stejărel, care azi nu mai are loc printre muncitorii »Tribunei«.

Atunci, Nicu Stejărel cu fală era numit: »poetul curții« adevă al »colibeis« »Tribunei Poporului«.

Atunci, cînd de sărăcie muncitorii cu peana nu se puteau plăti: atunci Nicu Stejărel era foarte bine văzut la foaic.

Colaboratorii angajați, de sărăcie ori fugiau, ori, sătui de bățul pribegiei își făceau moartea.

Fiertatul slovac Gustav Augustin, un om blind și foarte de omenie care scria perfect în limba română, angajat la »Tribuna Poporului«, după ce și-a amănecat (zălogit) și ultimul palton, după cum mi-se plîngia în redacție înainte de moarte, fiind om mai în vîrstă n'a mai voit să ia toiagul pribegiei ci s'a dus la locuință, s'a culcat pe spate și și-a tras — prin gură — un glonț în cap!

Astfel și-a pus capăt sărăciei și unei

vieți zdrobite, dar plină, de muncă cinstită!

Un alt colaborator nefericit, Ioan Brînda, lăsîndu-și pe masă toată averea: un singur crucer, s'a spînzurat de ușa locuinței!

Ceilalți colaboratori angajați, cari precum veneau, așa mergeau, neputînd trăi din sărăcia foi.

Cu vreme însă foaia s'a îmbunit materialmente și fondul i-a crescut, că azi are palat și cîte șapte redactori și corespondenți plătiți pe lună cu sume de la 200 cor. în sus.

S'a apropiat de palatul »Tribunei« și Nicu Stejărel și a cerut să muncască și el pentru vre-o propteală pentru »Coliba« lui — dar n'a căpătat.

Nu se mai potrivește »coliba« cu »palatul«.

Și bietul Ioan Rusu Șirianu înainte de a vedea palatul »Tribunei« sale, a trebuit să-și ia bățul pribegiei și să meargă în țară: că să moară în colibă cu chirie, încunjurat de iubita lui familie și de neagră sărăcie!

Cînd ne-am despărțit, mi-a zis cu ochii plini de lacrimi: »Adio! Nicule, în scurtă vreme plec, și nu cred să ne mai vedem!... Vezi trebuie să plec și eu de aici!... Tu mă înțelegi!«.

Și l'am înțeles!...

Ne-am îmbrățișat frățeste, ne-am plîns unul altuia necazurile și ne-am despărțit — pe vecie!

Îmi prorocise sârmanul! Azi în palatul »Tribunei« stăpînesc domni și domnișori moderni, cu minte mare și cu vederi largi, cu cari — firește — nu se mai potrivesc vechituri ca »sârmanul Nicu Stejărel« și hodorogita lui »colibă« pentru proptirea cărcia »Tribuna« nu mai are nici o propteală.

Dar se cere dela ea să stea sus și fără sprijin, că de nu, i-se dă foc!

Un nebun a și aruncat asupra ei un tăciune, cu scop ca s'o aprindă, dar n'a succes.

Vorba romînului din jurul Aradului »Ciuful te ciufulește; cazna te căznește!«

Nicu Stejărel însă își va susține »coliba« — măcar și cu ajutorul »altora« și nu se va lăsa de risul nimănuia, batăr să crepe dușmanii de ciudă!

Nicu Stejărel a fost, este și va fi un spirit, un duh plin de viață națională, pururea tînăr și vesel!

Dacă »coliba« e săracă — bogat e Dumnezeu!

Pe ruinele amorului

(Sau »răbdare și tutun« cum zice profetul Mohamed.)

S'a isprăvit și cu iubirea noastră
Din tot ce-a fost s'alesc numai praf,
De-aci nainte nu te voi mai duce
Ca pân'acum, la cinematograf.

Și nici n'o să-ți mai cînt din mandolină
Poeme, serenade, poezii,
»Adio« zi-i plimbării cu tramvaiul
»Adio« fericirii tale zi-i.

Ce trist, ce trist, cînd firea e în floare
Cînd pe pămînt întinereste tot,
Să simți că se sfîrșește tot amorul
Spunîndu-ți să te ștergi frumos pe bot!

Ah, nu credeam că-n locu-mi prefera-vei
Un spilcuit de sublocotenent, —
În locul meu, poet cu plete blonde
Cu sullet larg, cu nume, cu talent.

Așa e soarta noastră tuturor:
Pe Dante înșelat-a Beatrix,
Laura înșelat-a pe Petrarca....
În fine, toți poezii dat-au chix!

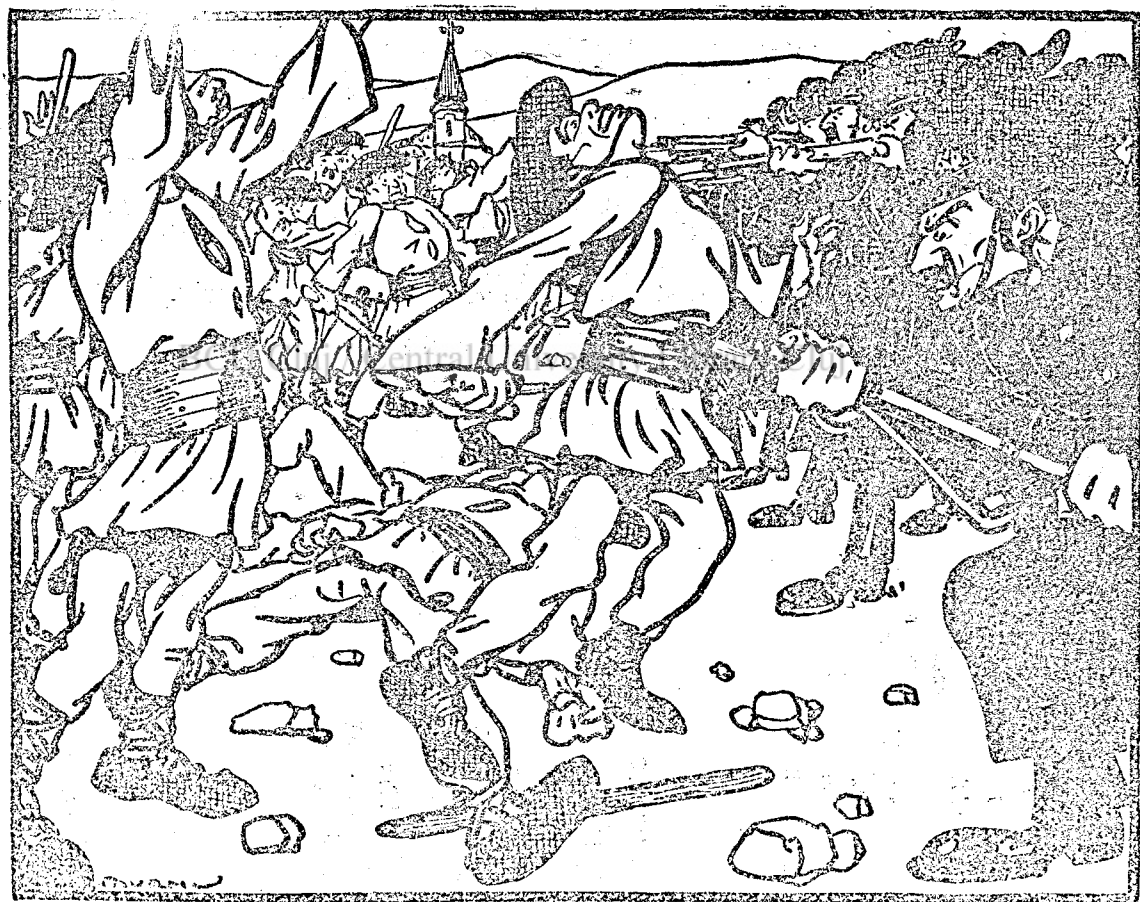
Mă duc... și-n urma mea rămîne numai
O șoaptă... o lumină.... un blestem....
Trecutul nu-mi mai trece 'n minte, dragă,
Și nici în vise n'o să te mai chem.

Un plop suspină 'n seara caldă, tristă
Salcîmii ning petale albe, mari
Parfum de flori plutește împrejuru-mi,
Și simt cum din gîndire îmi dispari.

Adio, m'ai trădat, ei bine,
Nu-ți fac onoarea, ca să mă răbun,
Adio..... să-ți trăiască ofiteru
Iar tu, biet bard, — răbdare și tutun!
Botoșani, 1 Mai.

Don Ramiro

Vorbirea de program a lui Stoianovits la Marcovăț.

Argumentele administrației la alegerile
libere din Ungaria.

Până când oare tot așa?